

Okruhy ke státní závěrečné zkoušce

Název studijního oboru	Učitelství pro 1. stupeň základní školy
Kód studijního oboru	7503T047
Typ studia	Magisterský
Forma studia	Prezenční i kombinovaná
Část	Český jazyk a literatura
Platnost od	1. 3. 2017

Okruhy otázek:

- Národní jazyk český.** Jeho místo mezi ostatními jazyky. Charakteristika. Útvary lokální a sociální. Spisovná čeština. Kultura řeči. Systém lingvistických disciplín.
Vymezení pojmu „literatura pro děti a mládež“, její vznik a vývoj. Specifické rysy literatury pro děti a mládež. Dětský aspekt. Žánrová struktura.
- Zvuková stránka jazyka.** Fonetika a fonologie. Klasifikace vokálů a konsonantů dle různých hledisek. Změny hlásek v souvislé řeči. Zvukové prostředky souvislé řeči. Ortoepie.
Přínos osvícenství pro světovou i naši dětskou literaturu, vznik české literatury pro děti a mládež.
- Grafická stránka jazyka.** Písmo. Pravopis, jeho vývoj a oblasti. Zvláštní prostředky psaného jazyka. Didaktické aspekty výuky písma.
Pohádky. Teorie vzniku pohádek a adaptace lidové pohádky
- Formy pojmenování.** Pojmenování jednoznačná. Vznik názvů osobních a osadních. Pojmenování mnohoznačná a souznačná. Pojmenování opozitní. Proces lexikalizace.
Vývoj autorské pohádky.
- Nepřímé významy pojmenování.** Pojmenování obrazná. Expresivnost pojmenování. Frazém.
Proměny prózy pro mládež, próza s dětským hrdinou.
- Slovo a slovní zásoba.** Klasifikace slov. Slovní zásoba národní a individuální. Obohacování slovní zásoby. Vrstvy ve slovní zásobě. Slovníky a slovníkářství.
Dobrodružná próza
- Tvoření slov.** Motivovanost slov. Slovtvorné způsoby a postupy. Základní slovtvorné vztahy. Slovtvorné kategorie a typy. Princip slovtvorného rozboru.
Literatura s přírodní tematikou.
- Problematika slovních druhů.** Kritéria třídění. Charakteristika. Hranice mezi slovními druhy. Rozbor slovnědruhový a tvaroslovný.
Humor a parodie v dětské literatuře.
- Mluvnické kategorie jmen.** Charakteristika pádů. Zvláštnosti v užití pádů. Kolísání v rodě, životnosti, čísle.
Nonsens v literární tvorbě.
- Substantiva. Adjektiva.** Význam, tvoření, dělení a deklinační typy.
Česká poezie pro děti.
- Pronomina a numeralia.** Význam, druhy, základní rysy, deklinační typy.
Literatura pro děti a mládež v meziválečném období.

12. **Mluvnické kategorie verb.** Posuny v osobě, čísle a čase. Třídění sloves.
Obraz 2. světové války v české literatuře pro děti a mládež
13. **Tvary verb.** Slovesné kmeny. Slovesné tvary jednoduché, složené, určité, neurčité. Slovesné třídy.
Vývoj české literatury pro děti a mládež od r. 1945 do konce 60. let
14. **Neohebné slovní druhy.** Význam a dělení. Přejechy v rámci slovních druhů. Slovnědruhá homonymie.
Dětská literatura v českých zemích v období normalizace.
15. **Charakteristika věty jednoduché.** Větné a nevětné členy. Slovosled. Sémantické a syntaktické větné vztahy. Syntaktický rozbor věty jednoduché.
Dětský kolektiv hrdinou příběhové prózy.
16. **Charakteristika souvětí.** Souřadné, podřadné, složité. Charakteristika, dělení. Věty podle členitosti. Nepravé věty vedlejší. Syntaktický rozbor souvětí. Hlavní zásady při vyučování skladbě.
Vývoj tzv. dívčí četby
17. **Zvláštnosti a nepravidelnosti větné stavby.** Motivované, nemotivované. Příkladová doložení problematiky.
Směřování moderní pohádky k umělé mytologii.
18. **Věty podle postoje mluvčího.** Modalita a emocionalita ve výpovědi, vyjadřovací prostředky. Aktuální členění výpovědi. Výpovědní dynamismus.
Příběhy inspirované literaturou pro dospělé.
19. **Slohové postupy a útvary.** Stylistické hodnocení jazykových prostředků. Stylistický rozbor.
Současná světová próza pro děti.
20. **Funkční styly subjektivní a objektivní.** Slohotvorné činitele. Styl projevů mluvených a psaných. Rozbor komunikační situace a výstavby textu.
Současná česká próza pro děti.

Poznámky k otázkám z literatury:

Otázky se vztahují k české i světové literatuře pro děti a mládež, pokud není výslovně uvedeno jinak.

K otázce patří dobové, literární a společenské souvislosti doby vzniku konkrétních děl.

Zaměřte se na hlavní myšlenku, nové postupy, význam a přesah díla.

Jako postup zvolte srovnávací hledisko.

Obsahová správnost	
Předkládající katedra	Katedra primárního vzdělávání
Jméno předkladatele	PhDr. Věra Vykoukalová, Ph.D.

